

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

„EDINOST“ izhaja 2 krat na teden vsako sredo in saboto o poludne. Cena za vse leto je 6 gld., za polu leta 3 gld., za četrt leta 1 gld. 50 kr. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in v trafikah v Trstu po 5 kr., v Gorici in v Ajdovščini po 6 kr. — Naročnine, reklamacije in inserate prejema Opravištvo, via Torrente, „Neva tiskarna“.

Vsi dopisi se pošiljajo Uredništvu „via Torrente“ „Nuova Tipografia“; vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inserati (razne vrste naznaila in poslanice) se zaračunijo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Temeljni pojmovi prave državne politike.

I.

Prepotrebno se nam zdi, da tu in tam razpravljamo tudi take predmete, ki imajo namen temeljitejšega poduka o bistvu države in silijo k ozbilnejšemu razmišljanju. Ta naša razprava se naslanja na bolj občno znane pojme o državi, za podlago pa ji služijo tudi spisi nekega našega prijatelja in njega korespondencija z nekim našim sotrudnikom.

Ako hočemo pisati o glavnih pogojih dobre državne politike, treba je pred vsem, da dobro razločimo in razdelimo to politiko v nje bistvene dele. — Državne politike bistveni deli pa so: morala, ljudsko pravo, oziroma načelo narodnosti, duh časa, javno menenje, oblika vlade itd. Vse te bistvene dele državne politike je treba iziskavati in potem iz njih upliva na politiko sklepati, katera forma, kateri način vladanja, katera politika na zunaj in znotraj bi tej ali onej državi bila najprimerniša. — Najprej torej postavimo vprašanje: *o kakem razmerju je politika z moralo?* Politika vsake države mora biti tako uravnano, da pospešuje na znotraj blagost in varnost državljanov, na zunaj pa brani njihovo neodvisnost. — Vzvišena, etična naloga države obstaja v tem, da skrbi zato, da so nje udje (državljeni) deležni občnega kulturnega napredka in omike. V ta namen mora država tudi skrbeti, da

se razvijajo duševne in materialne zmoglosti naroda. — Etična državna ideja mora se torej izpeljati po primernej notranj in zunanji politiki. Kako pa mora biti urejena ta notranja in zunanja državna politika?

Glede notranje politike ni dvombe o tem, da mora ona biti uravnana na podlagi ustavnega zastopstva in da mora vlada posvetovati se z ljudskimi zastopniki o načinu najboljšega vladanja; ti zastopniki vladi močno olajšujejo izvrševanje dobre notranje politike. — Razni gospodarski in drugi zavodi se ustanovljajo v namen, da se povzdigne trgovina, obrtništvo, šolstvo itd. in sploh duševni in gmojni blagostan ljudstva. — Uže bolj težaven je odgovor na drugo vprašanje, kaka mora biti zunanja politika države, da odgovarja vzvišeni ideji države?

Pred vsem je treba, da je država popolnoma neodvisna in svobodna, ker le v takej državi je mogoče pravi razvitek državne ideje v vzvišenem zmislu, in tista država, ki ni še popolnoma neodvisna, mora vse le mogoče žrtvovati, da si pribori svojo svobodo in neodvisnost.

To temeljno načelo je posebno poudarjal največi italijanski državnik Nicolò Machiavelli in za njim so ga pripoznali in izvrševali vsi evropski državniki. — mej Slovani so se za to načelo posebno potezali Srbi, ki so v Srbiji in Črnogori odpravili turško suvereniteto. Vprašanje nastane zdaj, kako postopati; ali morajo državi biti svete pogodbe z drugimi državami,

ali je mejnarodno pravo sveto, ali more obstati prava odkritosrčna prijateljstva zveza dveh mogočnih držav?

Kar se tiče teorije pogodb, treba je držati se načela, da ima vsaka pogodba le bolj značaj čina, ki je primeren privatnemu, a ne javnemu pravu; javno pravo ne pozna te teorije. Navadno privatno pravo se namreč naslanja na pogoj, da ste pri vsakej pogodbi dve osebi, katerih obe se obvezeta, da ena drugej kaj storiti ali izročiti v odločeni dobi, tako sicer, da se more ena ali druga obeh tako vezanih oseb prisiliti k izpolnjenju pogodbenega zagotovila. Ali pri takej pogodbi se vzame za gotovo, da privatna oseba to, za kar se pogodbeno zaveže, tudi poseduje. Vse drugače je pa to v javnem pravu.

Država kot taka predstavlja moralno osebo, ta oseba pa ni sama sebi namen in cilj, ampak ona zastopa interese vseh državljanov in ker mora biti na vse strani kolikor le mogoče neodvisna, zato se tudi ne more vezati z drugimi državami, in ako se tudi veže, more se ta korak vlade smatrati, kakor da je z njim vezan ves narod, kateri na poti napredka ni dolžen in ne more trpeti nobenih ovir. — Gotovo veljajo ta načela le iz pravnega stališča in so le bolj teoretična, kajti v javnem življenju in v resnici mora marsikak narod ukloniti svoj tilnik pod jarem drugega naroda, ker je preslab, da bi z močjo razdrobil spono. — Zgodovina mnogih držav in narodov, sosebno pa našega,

nam kaže vse to prav do jasnega! Take žalostne okoliščine nastopijo čestokrat po nesrečnej vojni, ko dostikrat sreča orožja zmaga nad dobro in jasno pravico, ali pa vsled nepremišljenih pogodb, po katerih kaka absolutistična vlada žrtvuje iz nevednosti, ali pa vsled želje po utrjevanji svoje mogočnosti, materialne in duševne koristi lastnega naroda, lastne države, koristim druge države.

V prvem in drugem slučaju pomenja pogodba takozvano pravico močnejšega nad slabejšim, torej surovo moč, katera bi bila po Darwinovih teorijah še nekoliko opravičena, a po vzvišenih, filozofičnih pojmovih o pravu se surova moč niti ne more imenovati pravo ter je le nasilstvo. Dokaz, da pravo močnejega ni nobeno pravo, je uže to, da pogodbe, katere je bil kak narod primoran podpisati, naravno so le toliko časa veljavne, dokler jih podpira surova moč, in dokler manjka slabiji stranki moči, da reagira; kakor hitro pa slabjeja, zatirana stranka (v tem slučaju narod) upotreblja ugodne primerljaje, da prelomi njenej dostojnosti protivne in vsiljene pojme, ako zopet tako močna postane, da to stori tudi z materialno oziroma fizično silo, ali jej more kedo očitati, da je skrunila pravo? Zarad tega je popolnoma opravičena trditev, da pogodbe, katere sklepajo države mej seboj in izražajo zunanjo politiko držav, niso trdne in tako veljavne, da bi bile po istinitem pravu neovrželjive, temveč navadno ona država, katera

PODLISTEK.

Smešice.

I.

Profesor T. na nekem avstrijskem vseučilišču je bil kakor Prešeren pravi velikan učenosti. Vse postavbe novega in rimskega prava je vedel na pamet in ni ga bilo v svetovni zgodovini dogodka, o katerem ne bi imel bližnjice v spominu. In če prav je bil strokovnjak v svojem predmetu, poslušal je mej dijaki sede zdaj še pri tem, zdaj pri onem profesorji razne druge vede. Nevtrudljiva delavnost in marljivost pa je bila tudi kriva njegove skoraj neverjetne razmišljenosti in pozabljenosti v vsakdanjem življenju. Zaradi tega se pripoveduje o njem toliko resničnih smešnic, da bi se lahko z njimi napolnila cela knjiga, ko bi primerne bile vse brez izjeme za javnost. Le nekaj v istem vseučiliščnem mestu najbolj znanih hočemo naznaniti, da se prepričajo čestiti bralci, kako je prozaični, vsakdanji svet deveta briga duhovom učenosti. Pripetilo se je, da je profesor za nekaj dni odpotoval. To pri liko porabi njegova žena in veli na novo prebarvati in sploh očistiti profesorjevo sobo, ker je bil vedno ogenj v strehi, ako bi se bil upal kedo sicer le za pol dne pregnati profesorja iz stanice, kjer je študiral, pisal, spal, tobak pušil in v ponočni suknji vse vizit sprejemal, namreč če ga je kedo zasačil nenadoma, sicer se je prej tuji in domačim marljivo zaklepal.

A v velik strah vse družine se je vrnil profesor nenadoma uže prihodnjo noč. Mnogo je bilo groma in bliska v profe-

sorjevej družini, ko najde prišlec svojo sobo v neredi. Kar v naglici so mu morali izbrati tih kraj za studiranje in sicer za silo spalnico njegove soproge. Ker se je dolgo vozil, potem še studiral, primeri se, da jutro prespi. Ko se predrami, bila je uže pozna ura in sicer odločena za predavanje na vseučilišču. Pozabivši, da ima odpust in da so tudi šolske počitnice, plane iz postelje in se opravlja se sicer nenavadno hitrostjo, mej tem vsak trenotek na uro pogleduje.

V malo minutah uže dirja na ulice, da ga domači niti ne opazijo in po naj krajšem potu na univerzo. Prišedši do vrat svoje dvorane za predavanje, razsrdi se nepopisljivo, ker najde zaklenena. Meneč, da so se zaklenoli dijaki v njo, ker je prišel prepozno, saj je bil vajen raznih njihovih kljubovanj in burk, jame trkati in razbijati, da po vsem poslopji odmeva.

To privabi hišnika. Vže od daleč mu kriči razsrdjen profesor nasproti in se hujuje nad njim.

A hišnik sicer prilizljiv, servilen in v dve gubi okoli profesorjev se vrteč možak, niti odgovora nema za takov pregrešek, ampak še tako smeje, da ga solze polijo in se mora za svoj lepo rejen trebuh držati z obema rokama.

Poslednje profesorja še bolj razsrdi. Tako huđe ga še nihče ni videl. Kakor strele leté pušice njegove jeze na predznega hišnika.

Stoprv po dolgem, kajti s početka sluga niti v besedo ni mogel priti, razjasni se situacija. Pove mu namreč poslednji, da so šolske počitnice, zaradi tega je zaprl dvorano. Ko izgovori te besede, posili ga zopet nepremagljiv smeh.

Ko se čudeč svojej pozabljenosti po-

miri profesor, praša hišnika, čemu je treba toliko smehu zaradi takove malenkosti.

Ker se sluga ne upa opravičevati, da bi zopet ne razdražil učenjaka, prosi ga, naj ga spremi v stanovanje, da tam se prepriča sam o tej neverjetni in neizogibljivi smešici.

Prišedši v sobo poda profesorju ogledalo, sam pa hiti v nepopisljivem smehu klicati svojo ženo.

Ozrši se profesor v ogledalo, obledi, omahne, in zopet smeje se samemu sebi vsiklikne: »O nesrečne spake ženske! ta pot jim ne odpustim, kajti prepriča se, da ima na glavi s cveticami odišen gospejin klobuk in mesto svojega okroglega plašča, žensko mantilo ogrneno.

Smehu ni bilo potem ni konca ni kraja, posebno ko zvedava hišnikova žena prihititi in jeze in smeha bledega profesorja tako maski podobnega zagleda. Posled tega mora ostati učenjak dotle pri hišniku, da mu njegovo obleko prinese. A v istem času se zve po mestu novica, da so pokrali pri profesorju tatje in njegovej gospej baš novo mantilo in klobuk odnesli. Odslej se profesor še bolj zapira obiskovalcem, ženski pa nikedar v svojo sobo ne dovoli, boječ se, da bi se v naglici zopet kakova zamemba utegnola pripetiti.

II.

Neki predpust je moral naš znanec profesor k cesarjevemu namestniku na tako zvan »elit« ples. On je sicer sovražil ples, a imel je radovedno sopogo in osemnajstletno vitko hčer. Braniti se toraj ni mogel.

Uže mej potjo mu je zabičevala njegova etiketa vajena zakonska polovica poznajoča njegovo razmišljenost, naj pazi

v družbi takove imenitne noblese, da se mu zopet kaka neprijetnost ne pripeti. In v resnici, profesor se je isti večer hlabro vedel, bil je videzno jako vesel in izgovoren, da so se vsi njegovi kolegi čudili takovej premembi. Ženi in etiketi na ljubo si je oskrbel tudi isti cilindar »klake«, kakor ga zovejo in ves večer ga je stiskal vestno pod pazduho.

Njegova soproga je bila nocoj posebno zadovoljna z njim in tudi namestnik se je čudil takovi vlnudnosti sicer čmerikavega učenjaka. A tudi nocoj je imel profesor smolo, ki je povzročila toliko smehu, da se še dan danes ne more pozabiti; ko se je namreč hotel namestnik proti koncu plesa v tako zvanem »cerkli« posloviti od svojih gostov, zapazi, da manjka profesorja. O tem izve učenjak, baš ko je imel opravek zunaj in jezeč se, da niti tu nema miru, hiti v dovrano in se uvrsti mej goste. A nepopisljiv smeh udari od vseh strani v tem trenutku, namestnik sam se premaguje, a nalašč profesorja za isto roko prime, v kateri je stiskal sicer modern »klake«.

A. o groza, pri tej priči mu odpade pokrivalo — ne, saj isto je na stranišči pozabil, in v naglici nekov lepo črnolekiran pokrov zgrabil in se z njim pod pazduho mej elito plesalcev uvrstil.

Od istega časa ne spravi nikdo več profesorja na ples ali na kako javno veselje.

Nesrečni »klake« pa je baje še isti večer domu grede v vodo vrgel, ter pokriva odslej vedno visoko neukretno pinjo, katere niti s ženskim klobukom niti s pokrovi zameniti ne more. (Dalje.)

se čuti s tako pogodbo količkaj zanemarjena ali žaljena v svojih pravicah ali koristih, komaj čaka ugodnega trenutka, da tako pogodbo ali prekucne, ali pa vsaj preuravna (Glej Rusko in pa pariško pogodbo od l. 1855 in še polno drugih). O sredstvih, kako izvrševati etične ali vzvišene namene in namere zdrave državne politike, dolgo so blodili pisatelji-državniki.

Po nemoralnem in zavržljivem gaslu: »da namen posvečuje sredstva« došli so do sklepa, da je vsako sredstvo dobro, ako le v politiki pomaga v dosego namena. — Tako vsaj sodi šola italijanskih državnikov in diplomatov po svojem gotovo velikem in duhovitem mojstru Nicolò Macchiavelli, in teh načel se v obče še dandenes drži evropska diplomacija, ako tudi jih očitno ne priznava. Na ta načela tudi še dandenes prisegavajo mnogi državniki, in kaj bi ne, saj smo v času največjega materializma in prevlade zvižaje nad pametjo in moralnimi načeli. A v istini se pa da to za nek izraz skrajne modrosti veljavno načelo potisniti na jako majhno mero veljavnosti. V človeškem življenju se namerijo slučajji, v katerih je dovoljena celo izvršitev zločinstva. Recimo, da človek napade družega človeka z orožjem v roki; tako napaden ima pravico, da, dolžnost braniti svojo kožo, in ako napadnika pri obrambi ubije, izvrši sicer umor, umor je zločinstvo, a ne po naravnej, ne po nobeni človeški postavi tacega človeka ne smemo soditi in obsoditi kakor zločinca, kajti vsako pravo prisojeva človeku v sili pravico obrambe in varstva svoje osebe. To se nanaša na privatno pravo osebe. — Enako pa je tudi z javnim pravom: država, narod, katere neodvisnost, katere razvitek je zadržan, omejen po kakej neugodnej mirovni pogodbi, more se tudi posluževati pravice obrambe proti sili, ali le potem, ako se nanaša na te le pogoje: Potezati se mora prvič resnično zato, da se odpravi zatiranje najsvetejših pravic države, oziroma naroda, katerim pravicam se država ali narod ne more odpovedati prostovoljno, ako noče na sebi izvršiti samomora. Drugič mora biti sredstvo obrambe tako, da pred njim ne strmi javna pravica (moralna). Zatorej je politični umor v vsakem slučaju obsodbe vreden in se mora smatrati kakor pravo prokletstvo in naj bi šlo tudi za odpravo kacega Nerona, kajti, kdor bi opravičeval politični umor, s tem bi hotel odpraviti manjše zlo z večim zlom in škodo, katero bi prouzročila taka farizejska moralna v praktičnem življenju, gotovo bi bila večja, nego pa slučajna korist izvirajoča iz nemoralnega dejanja. — Enaka moralna pripeljala bi človeško društvo na pota nihilistov in ga torej kmalo tako okužila, kakor je bila okužena rimska država, ko so pretorijanci morili in odstavljali cesarje po svoji volji. — Naopak pa bi se moglo opravičevati pred javno moralo posilno odpravljanje pogodbe, ako je upor res le branitev lastne eksistencije, kakor zgoraj rečeno. A glavni pogoj za tako obrambo v življenju narodov je ta, da so se poprej poskušala vsa druga mirna postavnja sredstva v dosego svojih pravic, in še le ko bi vsa ta lealna sredstva nič ne koristila, torej v skrajnej obupnosti bi se mogla po javnem pravu opravičevati omejenjena skrajna bramba v sili.

O nekem absolutnem ljudskem pravu ne more biti zato govora, ker na polju javnega prava nobena pogodba ne more zaključiti kaj stalnega, nespremenljivega in ker se v življenju narodov naravno vse le vedno spre-

minja in bi se moralo pomikati proti napredku, da, življenje narodov je večni boj za obstoj; v tem boju ni počitka in odmora, in vsako mirovanje v tem obziru pomenja nazadovanje!

Iz tega izvira, da prava zveza in pravo prijateljstvo mej dvema državama, ali dvema narodoma je le potem mogoče, ako se koristi obeh ujemajo, to je, da vsake take države težnje ne križajo računov druge. Ako pa tega ni, in ako se koristi dveh držav kde križajo, potem je razdvoj mej njima neizogibljiv in boj za obstojenje mej obema se mora prej ali slej izbojevati. — V živalstvu opazujemo kaj enacega: višje in boljše organizovane živali se žive skoro vedno od nižje vrste živalstva. V življenju živalstva, kakor tudi človeštva in v življenju narodov velja vedno le, stavek: »Mors tua, vita mea«. — (Tvoja smrt, moje življenje). Boj za življenje posebno divja na našej materi zemlji in mej narodi na njej živečimi. — Nekateri mladi narodi postanejo močni, množe se, mej tem ko stari narodi propadajo, posebno ako so na tej zemlji uže izvršili svojo nalogo, svojo takozvano kulturno misijo, — kakor se na nebu celi sistemi drugih svetov pogreznejo v neizmerenem prostoru in iz njih nastanejo čisto nove, še svetlejšje in krasnejše zvezde in novi svetovi. Razvaline starega imenitnega Chartago, Palmire, Tira in propad starih Egipčanov, Fenicijev, Gerkov, nam je najlepši dokaz te natorne postave, da se namreč ena stvaritev drugej umika.

Zatorej pa ponavljamo: Ljudsko pravo se protivi bistvu svetovne zgodovine; ono se vedno prominja, kakor se prominja človeštvo. A tudi brez tega ni mogoče govoriti o pozitivnem ljudskem pravu, ker ono nema nobenega sodišča z eksekutivno močjo, katero bi ga izvrševalo. Ako bi pa tudi bila taka sodišča, morala bi soditi po določenih postavah. Takih postav pa ni in se teško kedaj napravijo k ljub vsem lepim teorijam internacionalistov, ki uže davno sanjajo o nekem mejnarodnem tribunalu. Takih stalnih postav ni mogoče napraviti, ker prvič se v življenju narodov dejanja in pojmi vedno spreminjajo in ker drugič javno menenje sovremenikov ni nikoli zanesljivo in ker le poznejši rodovi morejo brez predsodkov, hladnokrvno soditi o dejanjih prednikov.

Politični pregled.

Notranje dežele.

Cesarjeviča i visoko njegovo soprogo so 15. t. m. na kolodvoru v Budimpeštu pozdravili veliki župan Szapary in drugi dostojanstveniki. Po obedu sta se peljala dalje; princ je zagotovil, da se bo nazaj grede nekoliko ur mudil v Budimpeštu, da ogleda razstavo zlatarskih del.

V Varno se je cesarjevič pripeljal 16. t. m. ob pol peti uri popoldne, na vseh postajah so ga srčno pozdravljali avstrijski naseljenci in drugo ljudstvo. V imenu turškega sultana sta ga pozdravila Server paša in Ibrahim bej. Na vsem potu je bilo lepo vreme. Zvečer ob 8. uri je odpotoval na ladiji Miramar v Carigrad in dospel v Bospor 17. t. m. zjutraj ob pol deveti uri. Na ustji morske ožine je pozdravilo njega in njegovo soprogo več tisoč zbranih ljudi vseh narodnosti, največ Avstrijcev, Ogrov in Belgičanov, ki so prišli naproti na Lloydovih parnikih, s zastavami krasno odličnih. Pri iskrcanju sta visoka gosta pozdravila veliki vezir in minister zunanjih zadev, potem sta se peljala v palačo Yildiz Kiosk. Tu so visoki par sprejeli veliki vezir in komorniki ter ga spremlili v prestolno dvorano. Sultan je prišel naproti, peljal cesaričino v dvorano.

Popoldne sta visoka gosta obiskovala mošeje.

Na Ogerskem se živo pripravljajo za nove volitve v državni zbor. Ministru Tiszi je o tej zadevi kakor nalašč prišel na pomoč volovski boj, v katerem je zmagal. To je ogerskej čestihlepnosti zelo ustreglo in zato utegne Tiszova stranka pri volitvah z veliko večino zmagati. Da je Tisza v omenjenem boju podlegel, brez dvombe bi tudi podlegla njegova vlada.

V Veliki Kikindi so se na Velikonočni ponedeljek zbrali ogerski Srbi iz 56 občin v posvetovanje zaradi prihodnih državnoborskih volitev in sprejeli sklepe budimpeštanske srbske konference s tem le programom: Na podlagi člena XII. postavbe od leta 1867. bodo Srbi domoljubja nudani kot državljani ogerski skupno z vsemi drugimi ogerskimi državljani v duhu časa primernih liberalnih načel delali za vpeščen razvoj in okrepanje ogerske države, da bodo s tem pospeševali splošno blagostanje. Delali bodo na strogo izvrševanje člena 44. postavbe od l. 1868. o enakopravnosti narodov. Ob enem bodo delali na to, da se enakopravnost doseže glede jezika, kakor tudi glede državne podpore in državne brambe kulturnih koristi Srbov. — Zahtevali bodo neprikračeno uživanje samouprave narodno-cerkvene zagotovitve po členu IX. postavbe leta 1868., in zahtevali bodo v teh mejah, da se popravijo storjene jim krivice glede njihovih narodno-cerkvenih pravic. Poslanci, voljeni na podlagi tega programa, pridružijo se onej stranki državnega zbora, katere da poročajo za vresničenje navedenih točk programa.

V Bosni i Hercegovini so morali pravoslavni kristijani plačevati cerkven davek, kateri imenujejo »vladikarina«. — Ta davek je cesar odpravil, kar se prihodnjo nedelo v vseh ondodnih pravoslavnih cerkvah razglasi.

Vnanje dežele.

V Belemgradu so 13. t. m. slovesno praznovali spomin osvobojenja Srbske, katero je osvobodil knez Miloš Obrenović. Kraljevi par je sprejemal v konaku čestitajoče dostojanstvenike; potem je bila vojaška parada in na večer mesto razsvetljeno.

Časnik »Kuryer Poznanski« prekljuje vest, da je kardinal Ledochowski odstopil.

Italijanska vlada je vendar gledé prodaje propagandnega posestva nekoliko odjenjala, dala je namreč propagandi tri mesece časa, da sme sama prodati svoja posestva; po treh mesecih pa je mora naznaniti ceno, za koliko so se prodala posestva, da se po tem določi dotična državna renta. Ako se propagandi posreči, da dobi od koga toliko rente, kolikor so vredna posestva ter se sklene navidezna pogodba o prodaji, ostanejo posestva vlastina propagandi.

Francoski poslanec Patenotre odpotuje 25. t. m. v Peking in bo zahteval za Francosko neposredno pokroviteljstvo nad Anamom. Ker so Kitajci v več bojih bili tepeni, utegne so kitajska vlada udati.

Is Pariza se piše v časnik Times: Nekoliko časa sem imamo v Parizu glavno gnezdo »dynamitbrothers« (dinamitni bratje) iralskih, iralsko-amerikanskih in »invincibles« (nezmagljivi). Tam delajo načrte za rušenje javnih poslopij in obsojajo k smrti tiste osebe, ki so jim na poti. Znali so si dobiti službe pri raznih osebah, ki imajo pravico prodajati dinamit. Dele se v dva oddelka. Prvi so napravili tajno družbo, katere namen je rušenje angleških uradnikov in iralskih izdajalcev. Udje tega društva morajo priseči, da bodo slepo delali po ukazih njihovih glavarjev, i da pri moritvah ne bodo rabili družega razen noža in revolverja. — Dinamitni bratje pa nemajo namena napadati posameznih oseb, ampak njih namen je rušenje z dinamitom in se o tem tudi podučujejo. Zarotniki so razdeljeni v razne skupine in poznajo le svojega neposrednega glavarja, ki zopet dobiva ukaze od družega glavarja, ki je v zvezi z vrhovnim glavarjem v Novem-Yorku.

Angleška kraljica je 17. t. t. m. prišla v Darmstadt.

Angleži se pečajo s tem, da v Kahiri napravijo pribežališče za oproščene rokinje. Dotičnemu društvu načelnik je sir

Evelin Baring. Udje tega društva so večidel vplivni in bogati lordi; angleška kraljica, ki je darovala 100 lir šterlin, prevzela je društveno pokroviteljstvo; lord Granville in egiptovski kralj pa sta mu zagotovila svojo podporo. Prvi shod tega društva je bil v Kahiri, v tem shodu je govoril Baring o robstvu in rekel, da rokinje ne rabijo pravice, da zadobé svobodo, ker bi po osvobojenji ne mogle živeti. V pribežališču pa bi se učile kaj koristnega, kar bi jim potrebni zasluge dajalo.

General Gordon je 8. t. m. iz Kartuma poročil, da Mahdi ne napade Kartuma, ker je vstal razpor mej njegovo vojsko. On je pristavil, da ste se dve stranki uprli Mahdiju i da se za Kasalo in Senaar ni bati. Poznejša poročila pa zagotavljajo, da Gordon mora Mahdiju prepustiti Kartum, ker ima premalo moči, da bi ga mogel braniti, angleška vlada pa mu neče poslati pomoči.

DOPISI.

iz Tržaške okolice, dné 17. aprila. — (Prazniki. Voda in naš magistrat. Okoliški ribiči). — Res lepe praznike smo imeli in naši meščani so obiskovali nas v močnih tropah; a najbolj veseli smo bili slovanskih pevcev, katerih si našel za praznike po okolici vse polno. — To mi je dalo povod, da denes navetujem, naj bi se zdaj v Trstu osnoval »Slavec«, to je društvo za vse pevce Trsta in vse okolice. — Na Goriškem tako društvo ni moglo vstati, ker so bili razni pevske zbori preveč oddaljeni od središča; a tukaj smo vsi skupaj; na vsako vabilo se lahko pri nas zbere v Trstu v enem dnevu 250 pevcev. Navetujem, naj bi se »Slavec« začel s pevskim dnevom v Trstu, na katerega naj bi se povabili vsi pevske zbori Primorskega in naj bi se pri tej priliki delili darovi in častna znamenja tremi najboljšim zborom. Te premije naj bi določevala posebna komisija strokovnjakov, prav ta dan pa naj bi se osnoval nov »Slavec« se sedežem v Trstu. — Petje je treba gojiti, ono najbolj vzbuja naš narod. Torej, fantje na noge! — Petje bi še bilo, a kaj ko nam manjka vode; naši mestni očetje se sicer zdaj močno potezajo za to, da pripeljejo Reko v Trst, kakor nam to kaže »edikt« v »Edinosti« št. 30. — A v Križu je uže zdaj toliko pomanjkanje vode, da bomo v kratkem morali hoditi v Nabrežino ali kam drugam po njo, ako nam Bog ne da zdatnega dežja. Naša zadevna pritožba, oziroma predloga g. Nabergoja je bila uže 2krat na dnevnem redu mestnega zbora, a obakrat so jo odstavili in preložili. — Gospodom našim očetom se ne mudi, to je naravno, a da bi ti gospodje le poskušali par dni, kako žalostno je, kadar v srenji pomanjkuje vode. — Torej naj se ne odlašaj stvar, ki je take važnosti in najnujnejša. Da ima okolica svojo lastno administracijo, uže davno bi bila stvar dognana, tako pa je poprej denar za vsakovrstne monumente in demonstrativne ustanove, a še le dolgo potem je denar za najnujnejše potrebe okolice, ali pa ga celo ni. To so dobre, katere mi okoličani uživamo od mestnega magistrata! Z veseljem smo čitali, da se je sešla v Gorici komisija, ki odstrani krivice, katere okoličanskim ribičem delajo ital. ribiči, takozvani »Čožoti«, veseli nas tudi, da je g. Nabergoj bil pri predsedniku komisije g. vitezu Alberju in mu razložil pritožbe okoliških ribičev. Na dejamo se pa, da se, ako ne družega, vsaj odpravi ribje zalegi toliko nevarno ribarjenje s kočami. — Da se le to odpravi in drže Čožoti zunaj našega zaliva, uže je za nas dosti pridobljeno. — A kaj, ako tudi sklenejo tako pogodbo, ko so Čožoti tako silni i roparski, da bodo vsejudo delali škodo v naši vodi, ako jih oblasti ne bodo boljše stražile, nego so jih dosedaj. — Da se to zgodi, ali ne bi bilo morda dobro, da se straženje ribjeza lova izroči c. k. mejnej finančnej straži? Finančni stražniki so vedno na morju in bi torej to stvar mogli dobro nadzorovati, posebno ako bi se jim dajale tudi premije za vsak slučaj, ko bi našli Čožote v prepovedanem. — Avviso alle I. R. Autorità.

iz Gorice, 17. aprila. — Avstrijsko-italijanska komisija za vrnanje ribarstva v jadranskem morju se je sešla v sredo 16. t. m. v palači c. k. okraj. glavarstva, in ne v mestnej palači, kakor je bilo pred določeno, in to po volji avstrijske vlade; seje imajo biti tajne. Mestni magistrat pa priredi v nedeljo 20. t. m. koncert v gledišču na čast dotičnim diplomatom te komisije; banket pa še le po dokončnih vseh konferencah.

Radi konjskih dirk drugi velikonočni praznik ne morem nič boljšega poročati, nego je zadnja »Edinost« objavila, le to bi imel dostaviti: ko bi mislil dotični odsek še kedaj prirediti take ljudske veselice, in to še zunaj države razbohnati, naj bi

boljši in obširni program priredil, drugače bo imel pri konjski dirki, ob enem ljudske veselice, jako malo obiskovalcev.

Odbor Slovenskega bralnega in podpornega društva v Gorici je izdal do slovenskih gospej in gospodičin to le prošnjo:

Čestita domorodka!

Gotovo Vam je znano, da se je pred dvema letoma ustanovilo v Gorici »Slovensko bralno in podporno društvo«, katerega namen je, da svoje društvenike duševno in gnetno podpira, to je, da širi med njimi omiko in da jih v času boleznih zdravniško in denarno podpira.

To društvo, katero je razširjeno po vsej goriški slovenskeje deželi, ki šteje do zdaj že nad 350 udov, daje poročstvo za lep napredek goriških Slovencev.

Kakor imajo večinoma vsa društva svojo zastavo, tako želi tudi naše društvo priskrbeli si svojo narodno zastavo, katerega se bo razvijala o vseh večih narodnih in patrijotičnih praznikih, s katero bo spremljalo svoje udele k večnemu počitku.

Odbor tega društva je nabral med goriškimi rodoljubi že lepo svoto radodarnih doneskov za to zastavo, ki bo blagoslovena meseca julija t. l.

Take zastave dišijo navadno lepi trakovi, ki so precej dragi. Ker se odhod boji, da ne bi mogel vseh teh stroškov pokriti z nabranimi novci, domislil si je, da bi bilo jako lepo, ako bi naše slovenske gospodičine in gospe bile tako radodarnega srca, da bi po mogočnosti zložile za en trak, ki bi krasil našo narodno zastavo, kakor se je to posrečilo tudi delavskemu podpornemu društvu v Trstu.

Velika radost bi bila za slovenske gospodičine in gospe, ako bi tisti dan, ko se bo zastava blagoslovljala, videle svoj trak krasiti narodno zastavo, ko bodo gospodičine in gospe vezale vence zastavam, katere nas počestijo pri blagoslovenju.

Domorodke! odprite svoje narodno srce ter darujte po mogočnosti za trak, ki bo dišil zastavo podpornega društva. Podpisani odbor, ki je trdno prepričan, da dobi od Vas, čestite gospodičine, v ta namen radodarne podpore, Vam se uže naprej najtopleje zahvaljuje.

Radodarni doneski naj se blagovolé odposladi osebno ali po pošti podpisanemu odboru.

Z najodličnejšim spoštovanjem. V Gorici, 5. aprila 1884.

Domače in razne vesti.

Cesarjev dar. Presviti cesar je podaril 200 gl. iz svojega privatnega premoženja občini Pomjan v Koperskem okraju za razširjenje pokopališča in napravo mrtvašnice.

Prečisti g. Andreja Šterk kanonik v Trstu, kateri boluje uže nad mesec dni i za katerega zdravje nas poprašujejo njegovi prijatelji in poštovalci, nahaja se izven vsake nevarnosti. Na Velikonočno nedeljo je zapustil postelj. Njegov zdravnik g. M. zagotavlja, da bode gospod S. v malo dneh povsem zdrav ter bode mu mogoče zapustiti sobo in se krepiti na svežem vspomladanskem zraku. Toliko na uteho vsem prijateljem g. kanonika.

Mestni zbor. Šesta letošnja seja je bila v sredo zvečer. Predsedoval je I. podpredsednik vitez Dimmer, vlado je zastopal pl. Krekich.

Potrdil se je zapisnik zadnje seje. Poslanec Vidacovich praša podpredsednika o pogajanju za Bistrico in Reko, kajti preventivne študije, komisije itd. za napeljavo pitne vode v mesto zopet stanejo 5000 gl. Podpredsednik pravi, kakor znano, mestna delegacija ni hotela razpisati konkursa za napeljavo vode, pač pa je smatrala za najbolje, ako investira Bistrico in Reko, zategadelj je uže storila relativne korake pri kompetentnih oblastnih in naš župan je bil tudi v Ljubljani, kder so mu zagotovili hitro in ugodno rešitev o tej zadevi. Ker pa so s to odlašali, bil je poslan v Ljubljano inženir Boara, kateremu so tudi zagotovili, da rešijo stvar hitro in ugodno za naše mesto. Še le 12. t. m. je naš mestni magistrat iz Ljubljane dobil na znanje, da se je relativni edikt publiciral in da se je začelo obravnavanje za investituro. Konečno podpredsednik zagotavlja, da bode mestni zbor o tej stvari v kratkem in ozbiljno razpravljati. Poslanec V. se zahvali za razjasnilo in pravi, da prašanje vode, ki se uleče uže nad 50 let, naj bi rešil eden isti mestni zbor. — Potem se jednoglasno potrde konsumptivni računi mestne ubožnice in sirotišča za l. 1883. Odbor se predloga Lloydova, za napravo tlaka na ulici mej namestniško palačo in poslopjem pomorske vlade. Kar se tiče naprave vrta na prostoru pred Silošem, ota se dotična predloga mestne delegacije, da jo sama reši. Potrdi se ustanovno pismo glede cerkve in kaplanije R-voltella. Predloga šolske komisije glede ženskega izobraževališča in liceja se tudi odobri. V tem liceju so se zgojale mestne učiteljice. Ker pa je laških učiteljic nad potrebo,

zato je magistrat žensko učiteljske premenil v ženski licej. Predloga š. kom. se pa glasi za upeljavo nekoliko razredov, v katerih bi se podučevale prihodnje učiteljice. Kar se zgodi s prihodnjem šolskim letom 1884—1885. — Vzame se potem na znanje izkaz darov v l. 1883. za muzeje starin. Bilanca mestnega daga za leto 1883. je provzročila največ debatiranja, katerega so se vdeležili poslanci Rascovich, Mörpurgo, Raf. Luzzatto in Ventura. Poslanec Rascovich predlaga za potrjenje bilance še le potem, ko napravi upraviteljstvo mestnega daga podrobno poročilo glede odpuščenega in povrnega daga, katere vsota znaša 35.500 gl., katere se mu dozdeva prevelika. Posl. Mörpurgo in drugi mu stvar razjasne, ker pa Rascovich ni bil s dotičnimi razjasnili zadovoljen, da se njegova predloga na glasovanje in pade. Potem se bilanca daga potrdi in sicer goldin. 2.057.754:40 dohodkov z gl. 291.049:92 t. t. troškov in z gl. 1.766.704:47 t. t. čistega produkta na račun mestnega upraviteljstva. Podpredsednik na to povabi nazoče, naj se preide k predzadnji točki dnevnega reda, govoreč o rač. poročilu obč. skladišč. Potrdi se omenjeno poročilo in ustanovi rezervni fond v znesku 9000 gl. E. Rascovich je bil zopet izvoljen udom vodstva obč. magazinov. Poslanec Combi priporoča delegaciji, naj ne pozabi mliškega zaliva, kder se morejo napraviti skladišča itd., ker sedanja ne zadostuje in v novejši luki ni več prostora za take zgradbe — to pomanjkanje pravi posl. Combi se bode največ čutilo, ko Trst zgubi privilegij proste luke. Na to se seja zaključ.

Zdravniška zadruga. Vtorek zvečer je imenovana zadruga pretresala preloge glede ustanovitve ponočne zdravniške službe in večidel vse odobrila, izimši točko IX., katero je nepotrebno spoznala ter jo zavrgla. To točko so največ pobijali domači okrajni zdravniki.

Tržaška trgovska zbornica je imela v petek zvečer sejo. O tej jako važnej seji v prihodnji številki.

Velikonočni prazniki pravoslavni. Jutri in v ponedeljek pravoslavni obhajajo svoje velikonočne praznike, vsled česar oba dneva pred cerkvijo sv. Spiridijona poleg cerkve sv. Antona novega bodo stali z godbo na čelu vojak tukajšnje posadke, kateri po največ pripadajo k pravoslavni veri.

Lloydova ladjetesalnica. Včeraj so zopet ustavili delo 50 delalcev, po največ kovačem, kotlarjem in mehanikarjem. Zalostno!

Nova obrt. Gospod Bartol Cavazani je prosil za ustanovitev fabrike v Rocolju, katere bi izdelovala lončenino, posode in enako opravo iz prsti. V začetku bi se v tej fabriki izdelovale le take posode, ki se rabijo pri gojenju cvetličarstva. Magistrat pozivlja dotične posestnike na eventuelne prizive, ki se pismeno morajo vlagati do 25. t. m., ustmeno pa komisiji, ki se zbere 26. t. m. na omenjenem prostoru št. 364—451.

Zabavni izleti po morju. Na velikonočni ponedeljek sta odplula v bližnji Koper dva zabavna parnika. »Giustino-poli« je odpeljal 300 oseb in »Aida« 250.

Razpisano mesto. Pri ekonomatu c. k. finančnega vodstva v Trstu razpisano je mesto upravitelja. — Prošnje, v katerih se mora dokazati postavno zmožnost in znanje deželnih jezikov, naj se vlagajo v 4 tednih pri c. k. finančnem vodstvu v Trstu.

Tržaške novice: Zginol je Anton Bortolotti, krojač, bivajoč v ulici »Bachi« h. št. 7. Pomanjuje od doma uže več dni. Zguba hiše, katero mu je uničil požar, moža je tako pobila, da se je bati njegovega ponesrečenja.

Samomor. V sredo jutraj se je ustrelil v gozdišču (boschetto) 24 letni trgovski agent Anton Puhalič. Truplo mrtveca je Zimolo prepeljal k sv. Justu.

Poskus samomora. V četrtek se je hotel usmrtiti nek dobroznani gostilničar. Ali še v pravem času ga je nekdo opazil ter mu zabranil samomor izvršiti.

Pretep in ranitev. Karol G., 26 letni čevljar, bivajoč v ulici »S. Maurizio«, šel je v bolnišnico, da si zdravi v pretepu prebito glavo.

Nesreča. Moral je iti v bolnišnico 18. letni kotlar Emilij Hramek, katerega je nehote ranil 18. letni kovač Ranga. — Ponesrečilo je neko dekletce, padši na tlak si je zlomilo nogo. — Peter Rusconi 55letni mizar, pri delu si je zlomil desno nogo. — Gašpar Vouk si je pri delu zlomil roko; zadnja dva so prenesli v bolnišnico. — B. A., 72letni kmet iz Sežane, peljal je voz gnoja. Ne ve se kako, voz se zvrne in pade na ubožega starca in mu zlomi piščal v levo nogo. Prepeljali so ga v mestno bolnišnico. — Peter M., 22letni Tržčan, droguist po stanu, pri delu si je odsekal mezinist na levo roko vsled česar je mogel iti v bolnišnico. — V. K. sodar, si je v sredo pri delu spahnil desno nogo. Zdravi se v bolnišnici.

Požar. V sredo ponoči je začelo goriti na Lloydovem parniku »Calypso«.

Kmalu so pomorščaki ogenj pogasili. Več bal duhana in bombaža je požar poškodval. **Ženomorilec Jakop Krt.** Kakor je uže znano našim š. gg. št. 1. Krt, našli so Krt obšenega pri Zgoniku v sež. okraju. Prvi, ki je zapazil samomorilecovo viseče truplo, bil je nek dečko iz Zgonika. To se je zgodilo v petek zvečer. Drugi dan Zgoničani naznanijo dogodek sežanske oblastnosti, katere sporoči stvar dež. sodniji v Trstu. Vtorek je otšla na mesto preiskovalna komisija, katere je spoznala v samomorilcu Jakopa Krt. Obesil se je z vrvo dolgo 90 centimetrov. Na rokah so se mu še poznale poreze in praske, katere je zadobil pri oropanju cerkve v Obršljanu, ko je šipo udril. Pokopali so ga na zgoniškem pokopališču.

O Uršlu ljudje pravijo tudi, da ko je bil Krt rezal vrat, da je bil on usta tiščal, da ni mogla na pomoč upiti, ter da se je povsem vdeležil uboja. S tem bi se razložilo tudi to, da so ubite šal in rutičico dobili kakovih 10 korakov od trupla, to je, ker se je ženska branila razbojnikom. — O ropu v cerkvi M. B. v Obršljanu pa pravijo, da sta se bila sešla Krt in Uršl na domu Petelina, katerega ima pravica v rokah kot udeležitelja omenjenega ropa. V jedne noči so se sešli, pogovorili in rop izvršili. Petelin je isti večer poslal svojo 10. letno hčer k domačemu krčmarju po vina, da pogosti svoja malopridna tovariša. Krčmar začen, prša deklico, kako to, da je tako pozno po vina prišla (bila je deseta zvečer), a deklica mu odgovori, da je tako ukazal oče, ker nocoj sta k njemu prišla dva pasazirja. Oštr na to molči. — O ubitej Ivanki Krt ljudje pa pravijo, da je res živela z nekim drugim v času, ko je bil nje mož zaprt. In sad te nezakonske zveze bi bilo otroče staro še ne en mesec, katerega Krt ni hotel za svojega priznati. Iz tega uroka menda je Ivanka Krt svojemu možu pretela, da ga ovadi, če je ne pusti v miru. Od tega trenutka je gojil do nje smrt, dokler je ni izvršil. Po tem takem bi bilo res kar ljudje govore, da ne le pretenje ovadbe, pač pa i ženska nezvestoba je uzrok grozne tragedije, kojej skoraj ni para v tržaških kriminalnih analih.

Nagla smrt. V četrtek ob treh popoldne je nagloma zamrla g. Katarina vdova Canevari v 66 letu svoje starosti.

Tatvine in policijako. Straže od sv. Jakopa so v ponedeljek zvečer ustavile tri malopridne falote, ki so popotnike ropali na istrske ceste. — V sredo zvečer so ustavili v ulici »Majolica« 44 letnega J. J. iz Doline radi tatvine. — Ustavili so težaka Ivana G. iz Trsta, ker je družemu težaku ukradl en goldinar. — V sredo zvečer so odgnali v zapor dva sodarja, ki sta pila na rovaš.

Tržaška porota. Do sedaj se je odločila ta le obravnava: Razžalitev na česti. — Zatožena sta Viktor Cavesso razurednik »Alabarde Trieste«, Karol Bechtiger in dr. Ciatto, sotrudnika omenjenega časopisa.

Zaseženi samokres. Straže okr. pol. glav. pri sv. Jakopu so zadnje dni zasegle devet samokresov. Mladenci so nosili orožje brez policijskega dovoljenja.

Iz kontovelja se nam piše: Nekdaj je bilo pri nas petje popolnem zanemarjeno, vsak je krožil, kakor je znal od narave; zadnje čase pa je to vse drugače. Kar se je gosp. Tance poprijel zanemarjenega petja, zboljšalo se je to na nepričakovan način. Njemu se imamo zahvaliti, da nas sedaj navdušujejo zbrani pevci z lepo ubranim petjem. Čast tedaj g. Tanceju, pa tudi pevcom, ki so se s tolikim veseljem poprijeli petja. — V tem je tedaj pri nas lep i hvalevreden napredek, a ni luči brez senice; grajati moram to, ker je žalostno in sramotno, da se pri nas nahaja v nedeljah in praznikih cele kupe igralcev po vasnih cestah in ulicah. To bi bil imel naš kapovila uže davno odpraviti, to je njegova dolžnost; ali kaj, ker ima oči za vse druge reči, tudi za take, ki ga nič ne brigajo, za lepi red i čast naše soseseke pa mu je pre malo mar. Ve li to okrajni glavar? mislimo, da mu neznano ne more biti, in če mu je znano, zakaj ne stori svoje dolžnosti? Upamo, da bo ta opomin zadostoval i da nam ne bo treba trše na noge stopiti.

Mešana komisija za uredbo ribarjenja v jadranskem morju se je sešla 17. t. m. v Gorici pod načelništvom glavarja pomorske oblasti g. pl. Alberja. Od italijanske vlade so bili poslani v to komisijo: lukni kapitan v Beneikah Piola, državna poslanca Capelli in Berlo in profesor Gigliola; od avstrijske vlade pa, razen uže omenjenega načelnika, ministerjalna svetovalec Haardt in Rinaldini, in od ogerske vlade oddelčni načelnik Mihalovitsch.

Šempasko bralno društvo priredi »Besedo« dne 27. aprila 1884 v svojem prostoru. Začetek točno ob 7. uri. Program je jako zanimiv.

Poštna hranilnica. Odprla se je s 15. t. m. poštna hranilnica v Dolenji v korminskem sodnijskem okraju.

Ljubljanske vesti. Te dni se je v Ljubljani mudil g. sekcijski svetnik

pl. Hauße; odpotoval je skoz Radovljico v Kamnogrsko in Kropo, kder misli vlada ustanoviti obrtno šolo za železno industrijo. Drugi dan sta se za njim peljala gg. Karol Luckmann in ces. svetnik Iv. Mur-nik. — Po drugi verziji so se ti gospodje peljali na Gorenjsko z namenom, da bi se tam priredile tovarne za izdelovanje pušek. Če je to res, moremo Gorenjski le čestitati. Po poročilih iz Ljubljane soditi, pripravljajo se tam hud boj med narodnima strankama za bodoče mestne volitve, du-hovi so tam jako razburjeni. — Le v I. razredu se utegne volitev izvršiti brez boja.

Razne politične novosti. Uže zopet se govori, da se imajo vršiti na Primorskem neke jako važne spremembe. Mi jih za denes le kot vesti zaznamvamo in ne moremo se spuščati v podrobnosti. Nek ljubljanski list je prinesel vest, da postane nek gosp. Leitmajer ljubljanske deželne sodnije predsednik namesto vpokojenega Gertscherja; a kakor se sliši tukaj, utegne priti na to mesto nek visok sodnijski uradnik, ki uže mnogo let slušbuje v Trstu. — Ako bi to res bilo, potem bi se moglo Kranjske le gratulirati, ker omenjeni gospod ni le dobro zmožen našega jezika, temuč je tudi znan kot jurist prve vrste in jako vreden, nepristranski uradnik.

Popravek. V 29. št. »Ed.« od srede 9. aprila smo ponatisnoli notico iz Ščednje, govorečo o tamošnji učiteljici, ki male nedorasle otročice podučevala. Omenjena učiteljica je bila pri nas in nam pokazala spričala in odlok, ki njo pooblaščaju učiteljevati. Glede nemorale ki bi jo nekda širil čevljar, izrekel je zadnji, da to ni res, kajti ženska je uduva z dvema otročicema, katerima je on oskrbnik in ne stanujeta oba v jedne in iste hiši, pač pa vsak za se.

Zločinci. Leta 1879. je bilo v Avstriji 29046 zločincev zaradi različnih zločinov obsojenih; izmed teh jih je bilo 24761 ali 85 25%, moškega, 4285 ali 14 75%, ženskega spola, tedaj skoro natanko šestkrat več moških kot žensk. Na vsakih 10.000 prebivalcev brez ozira na spol pride tedaj 14 zločincev, na vsakih 10.000 moških prebivalcev 25 zločincev, na vsakih 10.000 ženskih prebivalcev pa le 6 zločinci. »L. l.«

Rothschildova ladja Eros, s katero je Rothschild z več prijatelji odpeljal z Reke v Dalmacijo, običala je na skali pri otoku Premuda. Več Lloydovih parnikov je šlo na pomoč, ki so jo zopet v vodo spravili ter jo v sredo pripeljali v Trst, da se tu popravi.

Zlopestvna hudodelca Hugon Schenk in Karol Schlossarek bosta v sredo 23. t. m. na Dunaji na dvorišču deželnega sodišča obešena.

P. n. družabnikom del. podp. društva. Jutra, v nedeljo, bode veliki koncert delalskega podpornega društva v zgornji dvorani »Monte verda«. Začetek točno ob 6 1/2. Opozorjamo vse ude, da se bode jutro me koncertom tudi izročil dar: družabnikov (zlata spominska svetinja) predsedniku društva. Prav zato pozivljamo vse ude in družabnice, da se kolikor mogoče v velikem broju vdeležijo jutrajšnjega koncerta, za kateri so se naredile večje priprave.

Za odsek slavnosti: **Franco Žitko, Anton Muha, Franc Primožič, A. Maurič, Miha Pregarec, A. Kljun, J. Draščič, Krapeš, J. Bunc.** Trst, 19. aprila 1884.

Gospodarske in trgovinske stvari.

Naši ribiči in »Chiozzoti«. Čudno je, da se v Avstriji jako važni politični in ekonomski čini kar na tiho vrše in da se poprej bolj natančno in časom primerno ne razpravljajo po poslancih. — Jako potrebno bi bilo, da bi vlada v takih slučajih slišala temeljite pričežbe ljudstva, da potem zadobi ona (vlada) pravo podobo stvari, za katero gre, kajti navadno ljudstvo šestokrat vidi stvari, ki so jako važne, pa vendar zginejo iz vida onim organom in višim uradnikom, na katere se vlada naslanja v takih prašanjih. Zdaj ko razpravljajo v Gorici takozvano prašanje Chiozzotov, bilo bi posebno potrebno, da se predsedniku te mejnarodne komisije razložé nekatere stvari velike važnosti. — Jaz mislim, da bi to imelo v nastopkih jako dober uspeh, ako bi se omenjenemu predsedniku natočilo čistega vina. Reklo naj bi se gospodom, v Gorici skupaj zbranim, da zaradi Chiozzotov naši okoličanski, furlanski in istrski ribiči zgube na leto najmanj 300.000 gl. dohodka.

Nasproti tej velikanski škodi nam Italija ne daje čisto nobenega odškodovanja, kajti recimo, da bi se tudi našim ribičem dovolilo ribarjenje na italijanskih bregovih in da bi torej glede ribstva obveljala takozvana reciprociteta, naši ribiči ne bi od tega nič imeli, ker bi jim ne vrglo, da ribarijo v italijanskem morju, ki nema toliko rib v sebi, kolikor naše. — Italija ima tudi to prednost in dobroto, da se veliki del nje ribičev hrani na naši zemlji in da se celo na naših bregovih

dobro izvežba za italijansko vojno mornarico; italijanski ribiči prelazijo in torej dobro poznajo vse naše luke, kanale, vse naše bregove, in vse naše ljudstvo na obalah Adrije; prašanje je torej: ali ti ribiči, ki postanejo ali so že vojaki italijanskih vojnih ladij, ali ne bi bili ti ribiči italijanski floti v slučaju vojne na morju mej Italijo in našo državo najboljši ogleduhi, najboljši svetovalci za izkrcavanje? Take politične koristi mi nemamo nasproti Italije, ker kakor rečemo, naši ribiči ne zahajajo v Italijo, ker jim to ne nosi, in ako bi jim, nebi jih Italijani tako v miru puščali, kakor puščamo mi v miru italijanske ribiče, da delajo, kar se jim ljubi. Pomisliti je tudi, da so Chiozzoti čestokrat tudi prav dobri kontrabandirji in delajo erarju dosti škode.

Ako hočemo, da Italijanom te koristi in prednosti spočijemo, bilo bi potrebno, da se učini vsaj to le:

A.) Naša vlada bi morala, kakor je prav dobro svetoval dr. Scherzer, osnovati posebno društvo ribičev, katere naj bi dotirala z denarjem, da si ložje preskrbe potrebnih ladij, ali pa da razpisuje premije za ribiče, kateri bi ribarili po jadranskem in srednjem morju.

B.) Ona bi morala napraviti v mnogih avstrijskih manjših lukah umetna ribišča, kakoršnih ima Italija vse polno.

C.) Vlada naj bi tudi zdatno podpirala društvo lova bisernice v Zlarinu, katero društvo lovi bisernice v inostranskih morjih in je zmožno jako velikega razvika.

D.) Ona naj bi tudi dobro stražila naše morske meje in posebno Chiozzotte, ki so na naših obalah stalno naseljeni.

Gotovo bi država v začetku morala žrtovati in doprinesati za povzdigo ribarstva mnogo denarnih žrtv, ali to bi bil produktiven trošek, ki bi sčasoma državi dajal tudi mnogo dobička, na vsak način pa bi mi s tem vsaj one politične prednosti in koristi dosegli, katere so pri nas uže davno dosegli in uživajo Chiozzotti in z njimi Italija, ki zna boljše izkoristiti ugodne položaje, nego pa mi. pl. K...d.

Tržno poročilo.

Kava — malo obrajšana, cene mlahove. — Cena kave je v enem mesecu zopet padla skoro za 10 gl. Denes velja Rio gl. 46 do gl. 64. — Santos gl. 52 do gl. 64. — Java gl. 70 do gl. 76. — Portorico gl. 88 do gl. 100. — Ceylon plant. gl. 88 do gl. 126.

Sladkor — še slabše obrajšan. Cena je šla uže pod gl. 24. — in se je te dni v Trstu prodalo kakih 4000 vreč od gl. 24. — z odbitkom 2%, do gl. 28.

Sadje — tudi tega blaga cene se pomikajo nazaj. — Pomeranče — limoni — zaboj gl. 1 1/2, do gl. 3 1/2, k večem gl. 4. — fige v venci gl. 12 do gl. 13. — rožiči gl. 3 1/2, do gl. 5 1/2, mandlji gl. 76 do gl. 80. — opasa gl. 13 do gl. 15. — evebe navadne gl. 13 do gl. 14. — Eleme gl. 16 do gl. 28. — Sultanina gl. 18 do gl. 32.

Olje — pa se vzdržuje vedno na stari, dobri ceni; jedilno gl. 43 do gl. 47. — namizno gl. 70 do gl. 88.

Petrolje — cena jako trdna z nagibom, da še poskoči; denes stane gl. 9 1/2 do gl. 10.

Domači pridelki — malo obrajšani. Denes stane fižol rudeči f. 10 1/2, bobinec f. 11 1/2, do f. 11 1/4, koks f. 12 1/2, do f. 12 1/4, mešani for. 7 1/2, do 8 1/2. — Maslo f. 85 do f. 94.

Žito — slaba kupčija; dobi se lepo, močno rumeno albansko koruzo uže po f. 6 1/2, pšenico rusko po f. 9 1/4, do f. 9 1/2.

Les — še precej iskan, cene trdne, a nespremenjene.

Seno — znamenjeno; konjsko velja gl. 1 do gl. 1 1/2, po kakovosti.

Borsno poročilo.

Borsa mlahova, pri vsem tem pa so kurzi skoro vsih papirjev trdni z najboljšo tendenco, kar kaže, da je stanje borse zdravo.

Dunajska borza

dne 18. aprila.

Znotni drž. dolg v bankovcih	79 gl. 85 kr.
Znotni drž. dolg v srebru	80 » 95 »
Zlata renta	100 » 60 »
5% avst. renta	95 » 40 »
Delnice narodne banke	849 » — »
Kreditne delnice	321 » 30 »
London 10 lir sterlin	121 » 40 »
Napoleon	9 » 63 »
C. kr. cekini	5 » 73 »
100 državnih mark	59 » 40 »

Javne licitacije.

18. apr., 16. maj in 19. jun. t. l. v Labinu posestvo Jakopa Nikolič iz Plominja, cenjeno gl. 1330. 21. apr., 26. maj in 21. jun. t. l. v Vojšnjem posestvo ranjce Antonije Belci, cenjeno gl. 567 kr. 85 — 26. apr. 26. maj in 26. jun. t. l. v Pazinu posestvo Petra Lazarič iz sv. Petra, cenjeno gl. 315. — 26. apr. 24. maj in 28. jun. t. l. v Kanalu posestvo Antona Buci iz Bodreža, cenjeno 700 gl. — 1. maj, 5. jun. in 10. jul. t. l. v Tolminu posestvo Jakopa Kos iz Nemških rovt, cenjeno 7400 gl. 19. apr. t. l. v Vojšnjem posestvo zakonskih Martina in Ivanke Plečko iz Marčane, cenjeno

gl. 5033 kr. 93. 23. apr., 26. maj in 25. jun. t. l. v Vojšnjem posestvo Antona Buič, cenjeno gl. 6216. 23. apr., 23. maj in 23. jun. t. l. v Pazinu posestvo Jožefa Ukotič, cenjeno gl. 167 kr. 50. — 23. apr., 23. maj in 24. jun. t. l. v Molevanu posestvo Joahima Grimalda iz Vižinade, cenjeno gl. 2305 kr. 75. — 23. apr., 24. maj in 24. jun. t. l. v Črvenjaku posestvo Jožefa Romanes iz Muškul, cenjeno 375 gl. — 25. apr., 26. maj in 30. jun. t. l. v Koprnu posestvo zakonskih Ivana in Marije Chiarada iz Mil, cenjeno gl. 5180 kr. 70. — 30. apr. t. l. v Buzetu hiša zakonskih Franca in Marije Bigatto, cenjena 4350 gl. — 21. apr., 17. maj in 21. jun. t. l. v Trstu posestvo Ivana Vascotto v Kadinu, cenjeno gl. 12000. — 24. apr., 24. maj in 24. jun. t. l. v Poreču posestvo Šimona Čekle iz Mompaderna, cenjeno gl. 1568 kr. 68. — 24. apr. 24. maj in 23. jun. v Trstu posestvo Jurija Martelanc iz Barkole, cenjeno gl. 942 kr. 46.

V NOVEJ TISKARNI V. DOLENCA

ULICA TORRENTE V TRSTU

se dobiva
koledar in kašipot po
Trstu za 50 soldov
brošura «Der Freihafen von
Triest und die Verlängerung
der Rudolfsbahn po 30 »
«Roža ternovska» novela iz
domačega življenja . . . 10 »
Roman «Rudin» od Turgenjeva po 15 »
Vse tiskovine za cerkvene
račune v sloven. jeziku
1. pola 3 »
Vizitnice po 60—1.20
Zavitki z firmo 2.70

Alojzija Mayer-jeva

trgovina piva v STEKLENICAH v Ljubljani

priporoča izvrstno exportno marcno pivo iz pivovarne bratov Kozler-jev v zabojih po 25 in 50 steklenic.

Garantira se šest mesečna obstojnost tega piva. 1—24

C. k. privilegirano društvo

Svarilo

L. Storch v Brnu po 27 kr. prodaja

naznanjena kot izdelovatelj:
10000 komadov ogrinjala za na pot,
5000 ostankov sukna,
3000 ostankov preprog:
toda ona ni izdelovatelj, niti razpolaga o kateri zalogi sukna; kadar potreba nanese, kupi se nekoliko komadov od tukajšnjih manjših prodajalcev sukna in potem se razreže v ostanke, in uprav tako ona dela iz združenim blagom.

V interesu p. n. občinstva, kakor tudi vsake prave tyrške, razglasam to svarilo, da naravnost rečem priti v okom jedne na prednost naslanjačev se reklamam.

Z odličnim poštovanjem 8—10

Iv. Stikarofsky,

največja tovarniška zaloge sukna v Brnu.

VSACEJ DAMI,

katera hoče imeti dobro se podajajoč životnik (moder) iz prave, dobre ribje kosti (pušpana) priporočam, da si ga naroči pri meni in da pošlje mero.

Mma. M. Müller na Dunaji

I. Stadt, Operngasse 12 (vis-a-vis

Heinrichshof). 25—25

ZIVOTNIKE

lastni izdelek po najnovejšem in najboljšem dunajskem in pariškem kroju, garantirane iz prave ribje kosti napravljene, bele ali ružave po f. 5, barvane od f. 7 naprej. Pariški životniki s trakovi za stiskanje beli ali ružavi od f. 8, barvani od f. 10 naprej, f. 10, barvani životniki s priponkami od f. 10, barvani od f. 12, naprej.

Novost! Štefanije životniki brez planšetov, vsled spričeval zdravnikov, priporočljivi vsakej dami, posebno pa takim, ki trpé na srčnih, jetrnih in žlednih boleznih, trajljivi, držeči formo, brez da bi želečcu najmanj škodovali, elegantno napravljeni od f. 8 naprej. Životniki za dame v vseh barvah, formah, v vsakej velikosti in po vsakej ceni. — Naročbe iz dežele, s pošiljavo ogleda ali mere in naznanjenjem cene po poštnem povzetju. Kar se ne dopade, ali prileže, se zamenja za drugo.

SKLADNICA

domačih pridelkov A. JURCE v Ptui.

Podpisani priporoča svojo bogato skladišnico domačih pridelkov.

Dobivajo se pri njem na debelo po najnižji ceni:

Pšenica, rž, ajda, koruza, oves, luk (čebula), orehi, slive, moka, krompir, srez ali bira (veštajn), posebno pa izvrsten fižol vsake vrste, izvrstno naravno vino in žganje, sploh vsi pridelki sem spadajoči.

Cenilnik in blago na ogled brezplačno in franko. 10—20

A. JURCA

veliki trgovec v PTUJI.

(Pettau and Sülbahn, Steiermark).

Nič več dima!!!

Pri delal. podpor. društvu se dobiva zidar, kateri zagotavlja dimnik tako izpeljati, da ne pušča dima po kuhinji. — Kdor hoče to dobroto uživati, naj se oglasi pri vodstvu imenovanega društva; Cerchia Stadion števil 11 v I. nadstropju, Trst. 3—4

Blago za obleko

le iz trpežne, dobre volne, za srednje visokega moškega, po 3-10 metrov na obleko za gl. 4.96 a. v. iz dobre volne;
8.— a. v. iz boljše volne;
10.— a. v. iz fine volne;
12.40 a. v. iz dokaj fine volne.

Ogrinjala za na pot, komad po 4, 5, 8 in 12 gl. Najfinija odela iz volne, hlače, povrhnje suknje, spodnje suknje, odela za dež, običajno debelo suknjo, debelo trpežno suknjo, česalno blago, ševjo, triko, prestrala za gospe in biljard, peruvijansko, dosking priporoča

I. STIKAROFSKY,

tovarniška zaloge v Brnu.

ustanovljena l. 1866.

Uzorce brezplačno. Uzorne pole za gospode krojače nefrankirano Poštne povzetnice nad 10 gl. brezplačno. Ker mnogo p. n. naročnikov meni popolno zaupa in si dovoljuje naročevati blago, ne da bi prašali i videli dotičnih uzorcev, po tem takem naj se mi tako naročeno blago, ako ne bi ugajalo, nazaj pošlje. Uzorci črnega peruvijana in doskinga se ne razpošiljajo, naročila se vrše le na zaupanje.

Ker jaz pri svojih svetovnih poslovi dobivam na dan na stotine pisem, molim p. n. naročnike svojo addresso točno izpolniti in če je le moč, naj se ogiblje sklicevanja na prejšnje dopisnice, kajti trazenje teh nam prouzroča mnogo težkoč.

Dopisnice se primajo v teh le jezicih: v nemškem, madjarskem, českem, poljskem, italijanskem in francoskem. (24—14)

Čudovite kapljice

Sv. Antona Padovanskega.

To priprosto in naravno zdravilo je prava dobrodejna pomoč in ni treba mnogih besedi, da se dokaže njihova čudovita moč. Če se le rabijo nekoliko dni, olajšajo in preženejo prav kmalu najtrdovratnejše žledne bolezni. Prav izvrstno vstrezajo zoper hemoroide, proti boleznim na jetrih in na uravici, proti drvesnim boleznim in proti glistam, pri ženskih mlečnih nadležnostih, zoper beli tok, božjast, zoper scropok ter čisti pokvarjeno kri. One ne preganjajo samo omenjenih bolezni, ampak nas obvarujejo tudi pred vsako boleznijo. (8)

Prodajejo se v vseh glavnih lekarnicah na svetu; za naročbo in pošiljavo pa edino v lekarnici Cristofolletti v Gorici, v Trstu v lekarni E. Zanetti i G. B. Rovis, G. B. Faraboschi in M. Ravasini. Ena steklenica stane 30 novcev.

Varovati se je pokvarjenih posnetkov, s katerimi se zavolj želje po dobičku tu pa tam ljudstvo goljufa, dasi nimajo nobene moči in vrednosti.

ARISTON

K. K. Hofgalanteriewaarenhaus «Zur Stadt Paris»; Prag, Zeltnergasse 15.

G. Piccoli.

homoeopatičen in aleopatičen lekar
«Pri Angelu»
v Ljubljani,
Dunajski cesti,
priporoča p. n. občinstvu po 10 letni
skušni te le
zbor ne zdravila.

Antirrhemon, najboljša zdravilo proti prehlajenji kostobolji, hromoti delavnih čutnic, bolečinam v križi in v prsih, prehladnim bolečinam v glavi in v zobeh. Steklenica 40 kr.

Dr. Mora-o sredstvo zoper mrzlico Je najbolje med vsemi dozdaj znanimi zdravili proti spridenju prehladne mrzlice. Steklenica 80 kr.

Marija pomagaj žledodečne kapljice. Omenjeno zdravilo služi v pomoč, ako kdo nima dobrega želodeca, ako ima slabo sapo, ako ga napenja, ako se mu peha in ga vije, proti žledodečnemu prehlajenju, zlatenici, ako se komu hoče vzdigati, ako boli koga glava (če to ne izvira iz želodeca), proti zgagi, ako se dela komu kamen in nabira sluz, proti žledodečnemu krču in zaprtju, ako je žledeec pokvarjen z jedjo in pijačo, proti glistam, proti boleznim na vranci, jetrih in proti zlati žili, in v izločnih mrzlicah. Steklenica 20 kr.

Najboljše in najbližnje prave neruške pomahljevo jetrno olje proti mramorici, rhabitisi, pljučnici, kašlju itd. Steklenica 60 kr.

Pastile iz sladnega ekstrakta (Malz Bonben) proti kašlju in prehlajenju, škatlja 10 kr.

Pastile santoninske; izkušeno zdravilo zoper gliste, škatljica po 10 kr., 100 kosčkov 70 kr., 1000 kosčkov 4 gl. 50 kr.

Salliolele pastile proti prehlajenju najboljši pripomoček proti davici (difterit), pljučnim, pranim in vratnim bolečinam, zoper kašelj in hripavost, škatljica 20 kr.

Naročila se izvršujejo točno po pošti na poštne povzetje. 18—14

Brez te varstvene znamke, postavno zavarovane, ima se to zdravilo smatrati kot ponarejeno.

Cvet zoper trganje

po dr. Maliču,

je odločno najboljšo zdravilo zoper protin ter reumatizem, trganje po udih, bolečine v križi ter žicah, oteklino, otrpnele ude in kite itd., malo časa če se rabi, pa mine polnem trganje, kar dokazuje obilno zahval Zahteva naj se samo «cvetu zoper (Varst. znamka.) trganje po dr. Maliču» s pravnostojnim znamenjem; 1 steklenica 50 kr.

Planinski želični sirop kranjski,

izboren zoper kašelj, hripavost vratobol, prane in pljučne bolezni; 1 stekl. 56 kr. Koristnejši, nego vsi v trgovini se nahajajoči sokli in siropi. 20—7

Pomuhljevo (Dorsch) jetrno olje,

najboljše vrste, izborno zoper bramore, pljučnico, kožne izpuške in bezgavne oteklino 1 stekl. 60 kr.

Anaterinska ustna voda,

najboljše za ohranjenje zob ter zobnega mesa in takoj odpravi smradljivo sapo iz ust. 1 steklenica 40 kr.

Kričistilne Kroglice, c. kr. priv.,

ne sme bi se v nijednem gospodinjstvu pogrešati in so se uže tisočkrat sijano osvedočile pri zabasanji človeškega telesa, glavobolu, otrpnenih udih, akaženem žledecu, jetrih in obistnih boleznih, v škatljah 21 kr; jeden zavoj s 6 škatljami 1 gl. 5 kr. Razpošiljava se le jeden zavoj.

Naročila iz dežele izvrše se takoj v lekarni pri „samorogu“

Jul. pl. Trnkóczy-ja

na mestnem trgu v Ljubljani.